నిలవనీరు

స్తానమ్మా!" అన్నాడు శ్రీరాములు ట్రంకుపెట్టె పట్టుకుని.
ారామమ్మగారికి కాస్త కంటతడి పెట్టుకోవటం శుభమని
ి.

న్నాళ్లు పెంచి. ఇన్ని ముచ్చట్లు చేసుకుని, చివరకు —" పైన
ి మాట రాలేదు.

ళ్లొస్తా నాన్నా!" అన్నాడు శ్రీరాములు తండ్రివంక తిరిగి.
దినిమిషాలకిందే బయలుదేరమన్నాను. వెళ్ళదలుచుకున్నతరవాత
ళ్ళ కట్టుదిట్టాలను గౌరవించకపోతే ఏంలాభం?"

ాములు మళ్ళీ తల్లిదగ్గిర శలవు పుచ్చుకున్నాడు. ఆవిడ కళ్ళొత్తు
"ఇట్లా రాసిపెట్టిఉంటే ఆ మూడుపోచలూ ఎట్లా పడతై?
లు పెట్టుకున్నా ఏదో అవాంతరం! పద్దెనిమిదేళ్ళవా డేమిటి,
సుగైనా కాకపోవట మేమి టని అంతా ఆశ్చర్యపడేవాళ్లే!
కనటం పెంచటం నావంతు —"

, ఆ ముక్క ఎన్నిసార్లంటావు? ఈ ఆడవాళ్లు, రామరావు —"
ములు అన్నగా రడ్డంవచ్చాడు తల్లికి. తమ్ముడు దత్తుపోవటం
త్రమూ యిష్టం లేదని సూచించటాని కా కుర్రవాడు ఆ రోజల్లా
మటమటలాడిస్తూనే ఉన్నాడు.

పదవోయ్, ఆలస్యం చెయ్యక!" అన్నాడు తండ్రి. శ్రీరాములు
ాడు. తండ్రి కొడుకు ననుసరించాడు. వాకిట్లో శ్రీరాములు
ఎదురొచ్చింది. ఆ పిల్ల కిటువంటి విషయాల్లో పట్టుదల జాస్తి.
ములు రైలెక్కి కూర్చున్నాడు. తండ్రి బయట నుంచుని కిటికీ
అతనితో మాట్లాడుతున్నాడు. రైలు కదలటానికి ఇంకా
ు నిమిషాల వ్యవధి ఉంది.

"అబ్బాయి, ఒక్క విషయం తెలుసుకో? మీ అమ్మ
వెంకటప్పయ్యగారి వంశం నిలబెట్టటానికి పంపుతున్నది.
నీవంశం నిలబెట్టటానికి పంపుతున్నాను. నాకు దత్తతలో
నమ్మకంలేదు. నువ్వు కొద్దిపాటి మంత్రాలతో వెంకటప్పయ్యగా
వైపోవు. చిన్నపిల్లలు చేసే బొమ్మలపెళ్ళికీ, ఈ దత్తత
తేడాలేదు. కాని యిందువల్ల నీకు దారిద్ర్యనరకం తప్పుతుంది.
వంతుడు తెలివితేటలు ప్రసాదించాడు. కాని డబ్బు లేకపోతే
దుకూ పనికిరావు. ఈ విధంగా డబ్బు సంపాదించటం లంజ
సమాన మని నేను నిరూపించగలను. ఈ వేసవికాలం రొండుమూ
వారు నిన్ను పరీక్షించదలుచుకున్నారు — నువ్వు వారిలో అతు
అతకవో చూతామని. నువ్వంతరాత్మను యావత్తూ చంపుకుని
టక్కు లన్నీ వినియోగించి వారి మెప్పు సంపాదించు.
నించీ అందర్నీ వరసలుపెట్టి పిలు. ఒకరోజు కొంచెం పస
తరువాత నీ తరంకాదు.

"ఇటువంటిపని నీచేత ఎందుకు చేయిస్తున్నానా అని నీకు
కలుగుతుందేమో! విను. ప్రస్తుత సాంఘిక, రాజకీయ ఆర్థిక
నీతిగా డబ్బు సంపాదించట మసంభవం — ముఖ్యంగా నీ
దరిద్రుడికి. ఈ పరిస్థితులు ఒకరోజులో మారేవికావు. ఒకడి
పని కాదు. కాదు కూడదు, నాకు నీతే ప్రధానమంటావా!
డానికి సిద్ధపడు.

"నాకు చెడ్డపేరు రానేవచ్చింది, ఆస్తంతా చెడగొట్టానని.
నేను నీతిగా సంఘసేవచేసే జీవించుదామని కంకణం కట్టుకో
నే నింతకూ సంఘసేవ చేశాను. నాకు సంఘం పట్టె దన్నం
నా మనస్సు విరిగిపోయింది. నాకు సంఘసేవలో నమ్మక
తద్వారా జీవించటంలో నమ్మకం పోయింది. నే నొక్క మహ

డా చేశాను లోకం దృష్టిలో! అదేమిటంటే పశువల్లే జీవించక మని
జీవించాను. కట్టుకునేటందుకు మంచి గుడ్డ, ఇంట్లో మంచిదీపం,
ందుకు మంచి ఆహారం మొదలైనవి అత్యవసరమైన వాటిల్లో
యినై. ఇవికాక ఇంకా యితరఖర్చుకూడా చేశాను. అవన్నీ
తత్వానికి అవసర మని ఇతర్లు ఊహించలేకపోయినారు.

"ఇ డబ్బుయొక్క విలువ ఖర్చు చెయ్యటంలో వుంది. ఖజానాలోనుంచి
విడకయటికిరాని డబ్బు. చేతులు మారని డబ్బు మట్టితో సమానం. అది
"వెకు వద్దు. రోగాలు మొదలైన యిక్కట్లకు మాత్రం అట్టే పెట్టుకుని
"మిగిలినడబ్బు ఖర్చు చేసెయ్యి. నీ అవసరాలు వృద్ధిచేసికో. ఎంత మంచి
ఇంట్లో వుండగలవో అంత మంచియిల్లు సంపాదించు — నీ డబ్బునుపట్టి.
ర్థులు విరివిగా డబ్బు ఖర్చు చేసే భాగ్యవంతుణ్ణి చూసి కన్ను కుట్టి
పడతారు. డబ్బు ఖర్చు పెట్టే ధనికుడు లోకోపకారి. డబ్బు
లగ్గొట్టే కుచేలుడు సంఘద్రోహి. ఒక్కటిమాత్రం మర్చిపోకు.
మనస్సునూ శరీరాన్నీ ఆరోగ్యంగా అట్టేపెట్టని ఖర్చు ఒక్కదమ్మిడీ
కూడదు. పాపా లన్నిటికీ మూలవిరాట్టు దారిద్ర్యం. దాన్ని తలతన్నిన
మహాపాతకం డబ్బు ఎట్లా వాడుకోవాలో తెలియకపోవటం. నీకీ
శ్రేయా లన్నీ కాలేజీలో చెప్పా రనుకుంటాను!"

"చెప్పలేదు. నేను వాటినిగురించి ఆలోచించనూలేదు. కాని ఆలోచించి
అర్థమౌతున్నది నువ్వు చెప్పే దంతా!"

"మంచిది. ఈ సమస్యలను గురించి మళ్ళా ఆలోచిస్తూ కూర్చోకు.
లుదేకోసం రెండు జీవితాలు వ్యర్థం కావటం నా కిష్టంలేదు. తెలిసిందా?
దనెగారుడు వెంకటప్పయ్యగారి ఆస్తికి హక్కుదారుడివై, తరువాత
శ్రీరాధించు. నా మతంలో ఏదైనా లోపమే వుంటే తరువాత సర్దుకోటం
ంచి పిగాదు. నేను లంజటక్కు లని చెప్పినమాట మరిచిపొయ్యేవుసుమా.
దాగర్త. దాని కింకోపేరులేదు. గత్యంతర మంతకన్నా లేదు!....వస్తా!"

శ్రీరాములు తండ్రి అకస్మాత్తుగా నిష్క్రమించాడు.

శ్రీరాము లంతవరకు ఆ పెట్టెలో యెక్కిన యితర ప్రయాణీకు గురించి ఆలోచించలేదు. అతని శరీరం ఒక్కసారి జల్లుమన్నది. తండ్రి తనతో రహస్యంగానే మాట్లాడాడు, గాని అతని చెవిలో ఆయనమాట లింకా ప్రతిధ్వనిస్తుండటంచేత అతనికి బిగ్గిరిగా అరిచి మాట్లాడినట్టుంది. ఎవరైనా తమ సంభాషణ విన్నారేమో ననీ, విన్న చిహ్నా లెవరి మొహా నైనా ఉన్నవేమో ననీ అత నందరి మొహాలు పరికించి చూశాడు.

అతని పక్కనే కూర్చున్న ముసలిమనిషికి బహుశా చెముడే అయి వుంటుంది. ఆవిడవల్ల యిబ్బంది లేదు. ఆవిడ పక్కన ముడుచుకుని ండుకున్న తలగుడ్డమనిషి జాగ్రదావస్తలో లేదు. ఇంకా కొంచెం రంలో కూర్చున్న సాయబుగారూ బాబుగారూ నైజాం దేశస్తులు. ఎవర కూర్చుని ఏదో డ్రామా నాటకపుస్తకం బిగ్గిరిగా పఠిస్తున్న కోమటి కిందటి శతాబ్దంనించీ ఆపనిలోనే నిమగ్నుడై ఉన్నట్టున్నాడు. పోతే....

ఈసమయానికి సరిగా శ్రీరాములు దృష్టి ఆ పిల్లమీద పడ్డది. వెంటనే అతను దృష్టి అక్కణ్ణించి తిప్పేశాడు కాని వెనకటి ఆలోచన శాశ్వతంగా అంతరించిపోయింది.

అతనికి కొత్తగా అంకురిస్తున్న యౌవనం. అతని మనస్సులో స్త్రీకి అప్పుడప్పుడే స్తానం ఏర్పడుతున్నది. ఆడదాని సౌందర్యంచేత ఆకర్షించబడటం, స్త్రీని గురించి మధుర భావాలు కలగటం జరుగుతున్నది. ఆడదానిచే ఆకర్షించబడటంలో అతని ప్రయత్నం దాదాపు ఏమీలేదు. ఆ భావాలు "ఇంతింతై వటు డింతయై" అన్నట్టు ప్రజ్వలించటాని కను భవం సహాయంలేదు. అందుచేత ఆభావాలు గడ్డుకాయలుగానే ఉంటుండేవి.

శ్రీరాములుకు స్త్రీ సౌందర్యాన్ని గురించి తెలియదు. అంగ సౌష్టవం మొదలైనవి గమనించటంకూడా అతని కళ్లు నేర్చుకోలే దింకా. కాని, మొహం అందంగా ఉందా లేదా? కళ్ళల్లో స్నేహభావం ఉందా?

విరోధ భావం ఉందా? అనే విషయాలు బాగా గమనించగల స్థితిలో ఉన్నాడు. ఈ పిల్లను చూడగానే అతని మనసున ఒకవిధమైన ఆనందం, తృప్తీ, స్నేహభావమూ కలిగినై. అతని ఆలోచన అక్కడికి వచ్చి ఆగి పోయింది. ఆమీదట ఆపిల్ల తన స్నేహితురాలైతే తమ స్నేహం ఎట్లా ఉంటుందీ, ఇద్దరూ ఎట్లా మాట్లాడుకొంటా రనే విషయాలమీద తనకున్న ఒక రిద్దరు స్నేహితుల అనుభవంమీదా భావాన్ని పోనిచ్చాడు.

రైలు బెజవాడ స్టేషనులో ఆగగానే శ్రీరాములు తన ఆలోచన లన్నీ కట్టిపెట్టి ట్రంకు తీసుకుని బండిదిగి చకచకా స్టేషను బయిటికి నడిచాడు. బ్రిడ్జిమీదనే ఒక బండివాడు అతన్ని పట్టేశాడు. బండివాడికి వెంక టప్పయ్యగా రిల్లు తెలుసును. శ్రీరాములు బండి దిగి బండివాడి చేతులో బాడుగ డబ్బులు పెడుతూండగా మరోబండి వచ్చి ఆ యింటిముందే ఆగింది. దాన్లోనించి ఆ పిల్లా ఇంకో వితంతూ దిగారు!

కథ నిజమైంది! కలలు సత్యమైనై! ఇది కలల్లోనూ కథల్లోనూ జరిగే సంగతి కాకపోతే మరేమిటి?

ఆ వితంతువు నలభై ఏళ్ళది. కొంచెం మగరాయుడు. శ్రీరాముల్ని మీ దేవూ రని అడిగింది. అతను బాప ట్లన్నాడు.

"ఓహో నిన్నేనా మా అన్నయ్య....". "అవు" నన్నాడు శ్రీరాములు. ఆవిడ అన్నగా రెవరో తెలుసుకోకుండానే. ఆ పిల్ల అతనివంకా వితం తువువంకా చాలాసార్లు చూసింది. ముగ్గురూ కలిసి లోపలి కెళ్ళారు.

ఆవిణ్ణి అత్తయ్యా అని పిలవాలా?

తప్పుతుందా? గురుజనాజ్ఞ!

* * *

శ్రీరాములు తండ్రి చెప్పినప్రకారం నడుచుకున్నాడు. వెంకటప్పయ్య గార్ని నాన్నా అనీ, వెంకాయమ్మగారి నమ్మా అనీ, కృష్ణవేణమ్మ గారి నత్తయ్యా అనీ పిలిచాడు. హైమవతిని ఏమనీ పిలవాలిసిన అవ

సరం లేకపోయింది. చెల్లెలివరస. కొన్నికొన్ని పనులు మొదట కష్టంగా ఉండి అలవాటుమీద సుకర మౌతై. ఈ వరసలుపెట్టి పిలవటాలు మొదట కష్టంగాఉండి పోనుపోను కష్టతర మౌతై శ్రీరాములు వంటివాడికి. నోటి వెంట అమ్మా అనికాని, నాన్నా అనికాని అనవలసినప్పుడల్లా అంత రాత్మ హోరాహోరి తనతో యుద్ధం చెయ్యటం అట్లా వుండగా వాళ్ళు తన కలుపుకోలుతనంచూసి ఉత్తవెధవని భావించుకుంటారేమోనని అను మానం. కాని త్వరలోనే వెంకటప్పయ్యగారూ, వెంకాయమ్మగారూ అపరిమితంగా సంతోషిస్తున్నా రని తేలిపోయింది. ఆ విధంగానే కృష్ణ వేణమ్మ తన్ను వాజమ్మకింద కట్టినట్టుకూడా కాస్త యించుమించుగా తేలి పోయింది. ఆవిణ్ణిచూస్తే అతనికి చాలా మండుకుపోయింది. కొన్నిసార్లు అత్తయ్యా అని ఇప్పుడతనేంచెయ్యాలి? ఒక్కటేదారి కనబడ్డది. సగం ఎగతాళిగా అత్తగారూ అని పిలవటం మొదలుపెట్టాడు. దాంతో అతని మనసు కాస్త శాంతించింది. ఆవిడకీ అత్తగారు సంబోధన అస లిష్టం లేదని తెలిసినతరవాత శ్రీరాములు పూర్తిగా తృప్తిపడి అత్తగారనే సంబో ధన ఖాయపరిచాడు.

క్రమేణా అతనికి వెంకటప్పయ్యగారి కుటుంబం తాలూకు బీరకాయ పీచు అర్థం కావటం మొదలుపెట్టింది.

వెంకటప్పయ్యగారు చదువుకున్నవాడు కాడు. ఆయనకు తండ్రి పదెక రాల భూవసతీ వెయ్యిరూపాయల రొక్కం యిచ్చిపోయినాడు. దాన్ని వెంకటప్పయ్యగారి పెనతండ్రి ముప్ఫైవేల రూపాయిల ఆస్తి చేసి పోయినాడు.

వెంకటప్పయ్యగారికి ముగ్గు రాడపిల్లలు సంతానం. పెద్దపిల్ల రత్నం-రత్తమ్మ-సంపన్నుల యిల్లు మెట్టింది. ఆవిడ మొగుడు కంట్రాక్టరు. పెద్ద ఉద్యోగస్తుణ్ణనుకునేవాడు. రత్తమ్మకూడా అట్లాగే అనుకునేది. రెండో పిల్ల మాణిక్యాన్నికూడా భాగ్యవంతులకే యిచ్చారు కాని ఆ పిల్ల

మొగుడు పెళ్ళయిన కొద్దిరోజులకే పోవటం, అత్తవారు మాణిక్యమ్మకు సాలుకు పుట్టి మనోవర్తి యివ్వటం తటస్తించింది. మొదటినించీ మాణిక్యం గడుసుపిల్ల. శాస్త్రోక్తంగా వైధవ్యం అనుభవించటం ఇష్టం లేక ఆ పిల్ల ఎవరితోనో లేచిపోయి వెంకటప్పయ్యగారి పాలసముద్ర మంటి వంశానికి కళంకం తెచ్చింది. ఆ పిల్లనుగురించి ప్రసంగం తేవటం ఎవరికీ, ముఖ్యంగా కృష్ణవేణమ్మత్తగారికి, ఎంతమాత్రమూ ఇష్టంలేదని శ్రీరాములు గ్రహించాడు.

హైమవతి కడసారిపిల్ల. ఆ పిల్లకు పెళ్ళయిన కొద్దిరోజులకే ఆమె భర్తకు క్షయరోగం ఉందని తెలిసింది. అతనిప్పుడు సంవత్సరంనించీ చాలా బాధపడుతున్నాడు. ఇది ఇట్లా ఉండగా పిల్లను కాపరానికి పంపమని వెంకటప్పయ్యగార్ని వియ్యాలవారు తొందర చేస్తున్నారు; శ్రీరాములుతో కలిసి వచ్చేటప్పుడు హైమవతి అత్తింటినించే వస్తున్నది.

కృష్ణవేణమ్మకూడా చిన్నతనంలో భర్తపోతే ఆవిడ మర్యాదగా అత్తవారింట్లోనే ఉండా లని ప్రయత్నం చేసి కొద్దికాలానికే తన మామగారి ప్రవర్తననుగురించి అనుకోటానికికూడా వీలులేని అనుమానాలు తగిలి అన్నగారి దగ్గిరికి వచ్చేసింది, వెంకటప్పయ్యగారికి పెద్దెత్తుగా ఉండాలని.

సంవత్సరానికి పదిహేను వందలకూ లేక నెలకు నూరు రూపాయలకూ తక్కువరాబడి గలవాళ్ళతో ఎటువంటి సంబంధం పెట్టుకోదలచ లేదు. ఆయన ఎవరెవరితో సంబంధం పెట్టుకోదలచుకున్నాడో వాళ్ళంతా విద్యావంతులై ఉండటంచేత వాళ్ళంతా ఆయన ఎదటనే ఆయన్ని చూసి నవ్వటం, వాళ్ళెందుకు నవ్వుతున్నారో తెలీక, తెలీదని తెలియచెయ్యటం ఇష్టంలేక ఈయన వాళ్ళకన్న ఎక్కువగా నవ్వటం మొదలైన అవాచ్యాలు జరుగుతూండేవి. ఇరుగుపొరుగువాళ్లు చెప్పుకునే కథలన్నీ నమ్మవలిసిన కారణం కనిపించదు కాని వెంకటప్పయ్య వాకిళ్లకు తెరలూ గోడలమీద రంగులూ వేసిన కుండబొమ్మెలూ మొదలైన అలంకారాదులు ఎవరినో

చూసి చేసినపని స్పష్టంగా తెలుస్తూనేవుంది. ముగ్గురాడపిల్లల పెళ్ళిళ్లూ చాలా జయప్రదంగా చేశాడని అందరూ ఏకగ్రీవంగా ఒప్పుకున్నారంటే ఎంతడబ్బు ఖర్చుచేసి ఉంటాడో, అంతులేని డబ్బు వ్యయంచేసి ఆడపిల్ల పెళ్ళి చేసి అనరానిమాటలు పడ్డ అనుభవశాలులకేగాని తెలీదు.

శ్రీరాములుకు ఈ జీవితం చాలా బాగుంది. అతన్ని గురించి ఇంట్లో ఉన్నవాళ్ళకు మంచి అభిప్రాయమే ఏర్పడ్డది. అతనికి అందులో ఎవరిని గురించీ ఘనమైన అభిప్రాయం ఏర్పడలేదు. కాని పైకి అందరి కష్టసుఖాలూ గమనించి ప్రవర్తించేవాడు.

అతను హైమవతిని వరసబెట్టి పిలవాలిసొస్తే చాలా ఇబ్బందే కలిగేది. ఆ పిల్ల తన కాబోయే చెల్లెలని తెలిసినక్షణంనించీ ఆ పిల్ల ఆలోచనకు పచ్చిపుండయిపోయింది. సాధ్యమైనంతవరకు ఆమెను చూడటం కాని ఆమెతో మాట్లాడటంకాని మానేశాడు. కాని ఆమె పెళ్ళినిగురించి వినగానే అతని మనస్సులో కొంత ఆందోళన ప్రారంభమైంది. తన దృష్టిపథంలోకి రాకుండా ఉంచిన ఈ పచ్చిపుండును మధ్యమధ్య రహస్యంగా పరిశోధించటం మొదలుపెట్టాడు. ఆ పిల్లను గురించి ఆలోచించటం అతనికి తప్పనిసరయింది.

శ్రీరాములుకు పుట్టింటిదగ్గర—అంతకన్న సరైనపదం ఏముంది? —జీవితం నిస్సందేహంగా మురికిగుంటే. ఇక్కడి కొచ్చిన కొత్తల్లో ఈ జీవితం ఒక పెద్ద చెరువుగా కనపడ్డది. సంతోషించాడు. కాని లోతుకు దిగి ఆలోచిస్తే దానికీ దీనికీ భేదం ఆటే కనిపించలేదు. ఇక్కడి నమ్మకాలూ, పద్ధతులూ, ధనవ్యయం—మొత్తంమీద జీవిత మక్కడికన్న పెద్దత్తుగా ఉన్నా, నిజం ఆలోచిస్తే రెండుచోట్లా నిలవనీరే. ఈ నిలవనీటికి చలనం కలగటం ఎట్లా? దీన్ని ఏవిధంగా ప్రవాహం చెయ్యటం? తన తండ్రి కేవలం అట్లా చెప్పకపోయినా, ఆయన అన్న మాటల్లో యిటువంటి అభిప్రాయం ఒకటి లేకపోలేదు. ఈ రహస్యం హైమవతిని

గురించి ఆలోచించటం మొదలు
నీటిలో ఈ రెండుతెప్పలూ ఒ
ప్రవాహ మైతే ?

అయితే ఏమిటో అతనికీ తోచలేదు.
మధ్య కనపడని గోడ కట్టింది. ఆమె నతన
లోకంయొక్క అసమ్మతిని ఓర్చయినా ప్రేమించ
దాని కామె చెల్లె లవుతుంది. సొంతచెల్లెలిని చూసినట్ట
చెట్టల్లో తను భాగం పొందలేదు. దాని కామె పరస్త్రీ బౌ
బాంధవ్యం ఈ విధంగా ఎవ రనుభవంలోనైనా వస్తుందా
వాళ్ళకు తప్ప? ఇప్పు డతనికి ఆడవాళ్ళ జీవితంలో కష్టం తె
ప్రతి ఆడదానికీ ఈ బాధ తప్పదుగద ! తన తండ్రి చెప్పిన
టక్కులు" సుఖంగా కొత్త మొహాలతో కాపరం చెయ్యదలిచిన
ఆడదీ చెయ్యవలిసిందే. తరతరాలనించీ చేస్తూ ఉండటంచేత వాళ్ళ
ఈపాటికి అలవా టయి ఉండవచ్చును. అంతమాత్రానికి అవి బోగం
టక్కులు కాకుండా పోతవా ? ఎవరో పరాయి మొహాలను వరసపెట్టి
పిలవాలి. లోపల లేని గౌరవం చూపించాలి. తనకు సంబంధించని
విషయాల్లో శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. తనకన్న చిన్నవాళ్ళనుకూడా ఏమయ్యా,
ఏమమ్మా అనాలి కాని ఏమిరా, ఏమే అనరాదు. తనకన్న పాతికేళ్ల చిన్న
వాళ్ళయినా తప్పదు. ఇంతకన్న వేరే నిర్బంధం ఏంకావాలి ? మొగుడూ
అత్తగారూ మొదలైనవాళ్ళు చేసే నిర్బంధం దీంతో పోలిస్తే ఎంత ?
ఇది మనిషికి దాస్యం. అది ఆకారమైనా లేని ఆచార పిశాచానికి దాస్యం !

ఏకారణంచేతో హైమవతికూడా తన్ను తప్పించుకు తిరుగుతున్నట్టు కనపడ్డది. ఆ సంగతి తెలుసుకున్నప్పుడు శ్రీరాములుకు చాలా కష్టం వేసింది – అకారణంగా. మొదట తన్ను అనుమానంతో చూసిన కృష్ణ వేణమ్మ క్రమంగా అభిప్రాయం మార్చుకోవటం అతనికి మరింత చిరాకు

స్తనే మాట మనిషికి లేనేలే దను
లమయం. సృష్టి కూడా అంతే.

* *

యినాడు. శ్రీరాములు ఆశ్చర్యపడలేదు. అటువంటి
పోవటమే విపరీతం. కృష్ణవేణమ్మ కేశఖండనాన్ని
న తీసుకురాగానే అతని గుండె బద్దలయింది. కాని
దు కొప్పుకోలేదు. పరిసిపోయింది.

ఆదరించి పోవటానికి రత్తమ్మ వచ్చింది. జ్ఞాపకం పెట్టుకుని
లావిణ్ణి వచ్చిన మరుక్షణంనించీ అక్కా అని పిలవటం మొదలు
డు. ఆవిడకు ఎంతమాత్రం ఈ పద్ధతి రుచించినట్టు కనపడలేదు.
మొత్తంమీద ఆవిడ అతిశయాహంకారా లతనికి చాలా తలనెప్పి
కలిగించినై.

ఆవిడ వచ్చిన మర్నాడే చెల్లెలి నూతన వైధవ్యాన్ని గురించి మరిచి పోయినట్టు కనిపించింది. ఎంచేతంటే ఆవిడకు ఉన్న నాలుగురోజులూ తండ్రిని సాధించటంతోనే సరిపోయింది.

"మహాపెట్టావులే! చేశావులే! హయ్యోరామ! పక్షపాతా లుంటే దిగమింగుకుని లోపలే పెట్టుకోవాలి కాని ఒకర్ని ఒకవిధంగా ఇంకోర్ని ఇంకోవిధంగా చూస్తే అదిమాత్రం ఏం బాగుంటుంది? ఎవరైనా వింటే నవ్వుతారు. మా ఊళ్ళో అంతా నవ్వేవాళ్ళే. నాకు చచ్చినట్టుందమ్మా, చెప్పొద్దూ! 'తల్లిదండ్రులు బాగానే వుండిరిగదా, కూతుర్నీ అల్లుణ్ణీ—' అంటారా? అనరా?"

"ఔనౌను!" అన్నాడు శ్రీరాములు నిట్టూర్పు విడిచి. రత్తమ్మ భయంకరంగా అతని వంకచూసి మళ్ళీ చాటభారతం ఎత్తుకుంది.

"ఔనులే! ఆ మాణిక్యాం బతికుండీ చచ్చినదాంతోనే సమానంకదా? నేను సరేసరికదా? ఇక మీకు గారాబపు అమ్మాయి అదేగా? ముద్దు లల్లుడు దానిమొగుడేగా?"

"మొన్న శ్రీరామనవమికే కాదుటే తీసుకురాంది నిన్ను? అతనేమో చావుబతుకులమీద ఉండెను. చూడబోయినా మనేగా నీ సాధింపు? అది మాత్రం నీవంటిదికాదూ? దాని కేమీ తెలీనప్పుడు నీకు పెట్టలేదా చెయ్య లేదా? ఇప్పుడా చచ్చినతన్ని సాధిస్తా వేమిటి?"

"అబ్బో! మహాపెట్టావులే! చేసావులే!"

శ్రీరాములుకు తలనెప్పి జాస్తయింది. అత నక్కణ్ణించి లేచి మేడమీ దికి పోయినాడు. అక్కడ ఒంటరిగా కుర్చీలో కూర్చుని హైమవతి కళ్ళ నీళ్ళు పెట్టుకుంటున్నది. అతని అడుగుల చప్పుడు విని ఆపిల్ల తల ఎత్తి చూసింది. శ్రీరాములు తిరిగి కిందికి వెళ్ళిపోదామా అని ఆలోచిస్తూ ఒక్క క్షణం నిలబడి వద్దని తీర్మానించుకుని ఒక కుర్చీ ఆమె దగ్గిరిగా ఈడ్చుకుని కూర్చున్నాడు.

నిలవనీరు పారటం మొదలుపెట్టింది!

మనిషి జీవితానికి చలనం కలిగించే యంత్రాలు మనిషి బుర్రలోనే ఉన్నవని శ్రీరాములు తరవాత గ్రహించాడు.

హైమవతి కళ్లు తుడుచుకుని అత[illegible]వంక నిదానించి చూసింది. అత నది గమనించలేదు. అతనికల్లా [illegible] ప్రారంభించాలా అని. చివర కాపని హైమవతే చే[illegible]

"ఏదో [illegible]

హైమవతి లేచింది.

"ఈ విధంగా కపటప్రవర్తన చెయ్యటం దుర్భరంగా వుంది. నేనెన్నడూ నెలరోజులపాటు ఇంత దొంగవేషంమీద వుండలేదు. ఒక్కసారి తమతో అసలుశ్రీరాములల్లే మాట్లాడదామని వచ్చాను."

హైమవతి కాస్సేపు నిర్ఘాంతపోయి చివరకు మెల్లిగా కుర్చీలో కూర్చుంది. ఈ మాటతో ఆ పిల్ల మనస్సులో వున్న పెద్ద సంశయం ఒకటి నివారణ అయింది. శ్రీరాములు వరసలుపెట్టి పిలవటం, అప్పుడల్లే ప్రవర్తించటం మొదలైన దంతా దొంగెత్తే నని హైమవతి మొదటనే కనుక్కుంది. అతనిచర్య ఆమెకు చాలా అసహ్యమనికూడా అనిపించింది. ఒకవేళ అది దొంగెత్తు కాకపోతే శ్రీరాములంత దద్దమ్మ పుట్టబోడు, పెరగబోడన్నమాట. శ్రీరాములు కపటంగా ప్రవర్తించటమే కాక అట్లా ప్రవర్తిస్తున్నట్టు ఒకరిదగ్గిరయినా ఒప్పుకోటానికి సిద్ధంగా ఉన్నాడన్నమాట. సాహసే! బహుశా తన ప్రవర్తనకు కారణం చెబుతాడేమో! వినదగినదే! కాని హైమవతి కోరిక నెరవేరలేదు. ఆమె కూర్చోగానే శ్రీరాములు విషయం మార్చాడు.

"మీ అక్కయ్యకు చిన్నతనంలో తలమీద బలమైన గాయం తగిలి ఉండాలి, అంచేతే మతిపోయింది."

ఇప్పుడు హైమవతి కో[illegible]పడ్డది. ఒకసారి మీరు అని అతన్ని పిలిచి ఇసు[illegible]న కారణం ఏముంది? ఇంకా [illegible] కోపంమీద అట్లా సంబో

"ఆవిడకు అహంకారం జాస్తిగా కనపడుతుంది!" అన్నాడు కొంచెంసేపుండి.

"వాళ్లు చాలా భాగ్యవంతులు!" అంది హైమవతి.

"ఆఁ! వాళ్లెటువంటి ఇళ్ళల్లో ఉంటారేం? ఎటువంటి తిండి తింటారేం?"

"తింటా రనా?" అన్నది హైమవతి.

"తిన రని నాకు తెలుసును. తింటా రనికాదు. తినా లని! డబ్బు ఎందుకు? బీదవాడికీ భాగ్యవంతుడికీ ఏమిటి భేదం — ఆరోగ్యకర ఆహారం, ఇళ్లూ, దుస్తులూ లేకపోయినతరవాత, నాకు? నాకు సామాన్య జీవితం అనలేదు. ప్రస్తుతం భోజనంకింద పరిగణింపబడే చెత్తా, ఇళ్ళ కింద పరిగణింపబడే నక్కగుంటలూ నాకు చాల్లేదు. ఈ గొడ్డుబతుకు మానేసి మనిషల్లే బతకట మత్యావశ్యకమైంది. అందుకు డబ్బు తప్ప సాధనోపాయంలేదు. దానికోసం వచ్చాను. అందుకోసం వచ్చినవాణ్ణి మరొకందుకు వచ్చిన ట్టెందుకు ప్రవర్తించటం? ఏ షరతులమీద నాకు మీ నాన్నగారి డబ్బు లభిస్తుందో ఆ షరతులకు లోబడి నా గర్వాన్నీ అహంకారాన్నీ చంపుకుని ఒక విధంగా నడుచుకుంటున్నాను. అనేక కారణాలవల్ల అందరం వెధవపనులు చెయ్యాలి సొస్తుంది. అంతమాత్రా నికే అందరం వెధవలమని అనుకోటంగాని మనం చేసే పనులు నిజంగా రవ్వి కావనుకోవటంగాని నాకు అవసరంగా కనిపించలేదు. నిన్ను షణంనించీ నీకూ నాకూ మధ్య రహస్యాల అవసరం లేదను అందుచేత నీ కిదంతా చెప్పేస్తున్నాను. నేను చేసే మంచి కప్పుడూ మెప్పవసరంలేదు. నేను చేసే పాడుపను లేవైనా వున్న ప్పుడు నీవంటిదాని సానుభూతి కావాలి. ను వ్వర్థం చేసకుంటే నా మన కు చాలా తృప్తిగా ఉంటుంది. నేను చేసిన పని నీకు సమ్మతమేనా?"

హైమవతి కాస్సేపు ఆలోచించి "నా కేమీ అభ్యంతరం చెప్పటానికి పించటంలేదు!"

"మా అన్నయ్య ఎంత దురదృష్టవంతుడు. మా వదినెగారు వేదాంతి, ఆచారసంపన్నురాలు, నీతిమతి. ఆవిడ ప్రతిరోజూ తీరుబాటు చేసుకుని మొగుడికి దుర్ప్రవర్తన యావత్తూ ఏకరుపెట్టి ఖండిస్తూ ఉంటుంది. మా వాడు కేవలం దుర్మార్గుడు కాకపోయినప్పటికీ ఆవిడ ఆయన్ను చాలా ...రుచేసిం దని ప్రతీతి. నా కావిడంటే చాలా భయం.... నీ వంటివాళ్ళకు మొగుళ్లు పోతారు! మాయ ప్రపంచం!"

హైమవతి అటువంటివాణ్ణి యెన్నడూ చూడలేదు. అతను మాట్లాడు ...ంటే తనకు మతి పోయిన ట్టనిపించింది. అయిదు నిమిషాలు విడవ కుండా యెన్నడూ ఆలోచించి ఎరగని త న్నతను యెక్కడికో మబ్బుల మీద తీసుకుపోతున్నట్టయింది. మెల్లిగా ఆలోచన చిక్కబట్టి సమాధానం ప్రారంభించింది. "మీరు –"

"'నువ్వు' చాలు. న న్నస లెవ్వరూ గౌరవంగా పిలవరు. పైగా నేను నీకంటె రెండుమూడేళ్ళ పెద్ద."

"ఇంత విపులంగా అరటిపండు ఒల్చిపెట్టినట్టు చెబితేనేగా, నా కర్ధ మయింది. నేను మాత్రం పొరపాటు పళ్ళేదా?"

హైమవతి నువ్వూ మీరూ కూడా లేకుండా చేసింది.

"పోనీ ఇప్పటికైనా అందుకున్నావు!"

హైమవతి లేచి పిట్టగోడమీదిగా చూసింది. బండి ఒకటి యింటిము... దాగినట్టు శ్రీరాములుకూడా తెలుసుకున్నాడు.

"మా మాణిక్యం!" అంది హైమవతి ఆశ్చర్యంతో. ఆవె... కొంత సంతోషం లేకపోలేదు.

"నాకు అప్పా? చెల్లెలా?" అన్నాడు శ్రీరాములు.

"చెల్లెలేమో ననుకుంటా! నా కన్న రొండేళ్ల పెద్ద."

"భేష్! 'చెల్లెలా రారమ్మ, చెల్లెలా రమ్మ. ఏది చూచెద' – ఈ... కాదూ వంశానికి కళంకం తెచ్చింది?

"ఆఁ! కళంకంకాదు గడ్డలు! దానంత మంచిదిలేదు."

"దటీజ్ ఒరిజనాలిటీ!"

మాణిక్యమ్మ యింట్లో అడుగు పెట్టగానే అందరూ గొల్లు మన్నారు— దుఃఖం కాదు ఆగ్రహం.

"ఏడిచారులే! హైమీ యేదీ? పైనుందా? మళ్లీ వచ్చి మాట్లాడతాను. ఇప్పుడే గొంతులు చించుకోకండీ!" అంటూ ఆమె మెట్లెక్కి పైకి వచ్చింది. శ్రీరాములు తీరిగ్గా లేచి యింకో కుర్చీ తెచ్చి దగ్గిర వేశాడు.

శ్రీరాములును చూచి మాణిక్యం వాకిట్లోనే ఆగి ఎవరు వీ రన్నట్టు చూసింది హైమవతి వంక. ఆమెను చూస్తూనే అతను మనసులో మని షట్లా ఉండా లనుకున్నాడు. మాణిక్యం నఖశిఖ పర్యంతం ఆరోగ్యంతో వెలిగిపోతున్నది. మనిషి అమిత పరిశుభ్రంగానూ, కట్టూ బొట్టూ వగైరాల యందు చాలా శ్రద్ధగలదిగానూ చూడగానే కనిపిస్తున్నది.

"నేను ప్రస్తుతం ఇక్కడ ట్రయల్ మీద ఉన్నాను. ఈ రెండు మూడు నెల్లూ చూసి పనికొచ్చేటట్టయితే నన్ను మీ అన్నగా పరిగ్రహిస్తారు మీ నాన్నగారు. ఎందుకో నాకు తెలీదు. నా అభ్యంతరం ఎంతమాత్రం లేదు" అన్నాడు శ్రీరాములు.

"నా కర్థం కాలేదు!" అంది మాణిక్యం.

"నాన్న పెంచుకుంటున్నాడు!" అన్నది హైమ.

"నాన్నా! ఈయన్నా!" అంది మాణిక్యం ఆశ్చర్యంతో.

"అందు కేమైనా బలమైన అభ్యంతరం ఉందా!" అన్నాడు శ్రీరాములు.

"తప్పకుండా ఉంది. మా నాన్న కేముంది పెంచుకోటానికి? ఆయన దివాలా తీశాడు."

"ఇప్పుడు నా కర్థం కాలేదు!" శ్రీరాములుకు నిజంగా అర్థం కాలేదు.

"మా నాన్నకు బోలె డప్పుంది. ఇంకా అప్పులవాళ్ళకు తెలీ దెంత ఉందో. ఎప్పుడో పిడుగు పడుతుంది. సర్వనాశనమే. ఒక్క పరక, ఒక్క పోచ మిగల్దు. నాకు తెలుసును."

శ్రీరాములు ఉత్సాహం యావత్తూ చచ్చిపోయింది.

"నిజంగానా ?"

"మా ముగ్గురి పెళ్ళిళ్ళకూ చేసిన అప్పు ఇప్పుడు యిరవై ఐదువే లయింది. ఇదిగాక యింకా పదివేలు యితరత్రా చేశాడు."

శ్రీరాములు నిట్టూర్పు విడిచాడు.

"ను వ్వేంచేస్తావే హైమా ? నిన్ను ఓదార్చటానికి రాలేదు నేను. వెధవముండగా అక్కూపక్షల్లే బతకదలచుకున్నావా ? మళ్లీ పెళ్లి చేసుకుని నీ విధిని నిర్వర్తించాలా? నీకిక్కడ గ్రహాలు చాలా ఉన్నై. అవి నిన్ను ఆవహించి నీచేత ఏమీ కాకుండా చేస్తై. నాకు తెలుసు. కాని నీమీద యింకా పట్టి పీకులాడుతున్నది, అందరిమీదా పోయినా కూడా ! అందుకని నా బుద్ధికి తోచిన ముక్కలు రొండూ చెప్పి పోదా మని వచ్చాను."

"హైమవతికీ యితరులకూ గల తేడా నేనుకూడా ఇదివరకే గమనించాను. నేను పొరపాటు పడలే దన్నమాటే !" అన్నాడు శ్రీరాములు.

"చూడు బాబూ ! నీ పేరేమిటో ?"

"నా పేరు శ్రీరాములు."

"అట్లా అయితే నువ్వు దీన్ని తీసుకుని మీ ఊరు లేచిపో."

"నాకు చెల్లెలి వరస !"

"ఇదెక్కడి చెల్లెలి వరస ? ఈ పెంపుడుకు ఒప్పుకోనే వద్దు. నా మాట నమ్మ."

"గోత్రం ?"

"ఎక్కడో గోత్ర మంటా వేమిటి ? ఈ గోత్రం యెప్పటిదో? ఈలోపల మాలోనూ మీలోనూ నా వంటి పతివ్రత లెంతమంది ఐనారో ? 'నానాగోత్రోద్భవస్యా' కాలా వంశాలు ? అసలు మా అమ్మ విషయమే నా కనుమానంగా ...."

"ఏమిటే చిన్నక్కయ్యా అది ! మరీ యెలికల యేనాది మచ్చవుతున్నా" వంది హైమవతి. మాణిక్యం బిగ్గిరిగా నవ్వింది.

"సరే నే వెళ్ళొస్తా. బండివాడితో పదిహేను నిమిషా లన్నా. ఇంకా కింద కొంచెం వడ్డింపులు కావలసి ఉన్నై !" అంటూ మాణిక్యం వెనక్కు తిరిగింది.

వాకిలిదగ్గర మళ్ళీ ఆగి "నేను చెప్పిన సంగతిని గురించి యిప్పుడే మాట్లాడుకోండి ఇద్దరూ. రెండు నిమిషాలు యెవరూ పైకి రాకుండా ఆపుదల చేస్తా !'' అని మెట్లు దిగిపోయింది.

మాణిక్యం వెళ్ళిపోగానే శ్రీరాములు మనసులో నీరసం మరీ జాస్త యింది. కాస్త ప్రవహించటం మొదలుపెట్టిన జీవితం మళ్ళీ ఘనీభవించింది. నిస్పృహ మంచల్లే మనస్సుమీద పడి కప్పెయ్యటం మొదలుపెట్టింది. నిద్దరను ఆపుకోదలచినవాడు శరీరం విదిలించుకున్నట్టు శ్రీరాములు ఒక్కసారి మనస్సును విదిలించాడు.

ఇది తీరిగ్గా మాట్లాడుకోవలసిన సమయంకాదు.—యిష్టం లేకపోతే హైమవతి రెండు తిడుతుంది....ఈ నిస్పృహకన్న తిట్లు తినటంలో ఉన్న చైతన్యం లక్షరెట్లు నయం.

అతను చప్పున లేచి హైమవతిని సమీపించి వంగి మొహంపెట్టి ''మీ అక్కయ్య చెప్పిన సలహాప్రకారం చేదామా'' అన్నాడు.

హైమవతే తన మొహం అతని మొహానికి ఆనించి వుండాలి. లేకపోతే ఆతని ప్రయత్నం లేకుండా ఆ రెండు మొహాలూ యెట్లా కలుసుకున్నై ?

శివుడి జడల్లోనించి అవతరించిన గంగ మోస్తరుగా ఆతనిలో జీవశక్తి ప్రవహించటం మొదలుపెట్టింది. ఆతని చెవుల్లో హోరు ఆ బాపతేనేమో కూడాను !